

Jak se v Česku řídí energetika: Dosadili Piráta, divadelního režiséra. Hodinu a půl jsem mu vysvětloval základy, ale měl utkvělou představu

- CZ24 News | 7. září 2023

ČESKO: Současná vládní garnitura není schopna efektivně řešit ekonomickou krizi. I to zaznívá v rozhovoru, který PL poskytl Pavel Janeček, energetický expert a bývalý šéf Pražské plynárenské.

„Nejhorší je, že politici těmto svým poradcům velmi naslouchají a pak jejich moudra papouškují. Když si pustíte nějaký vládní projev, uslyšíte podobná klišé. Žádná odbornost, žádná vize dlouhodobého odborného řešení,“ říká Janeček.

Zatímco v minulosti o energetice a energetické politice státu mluvila jen hrstka zasvěcených, v posledních měsících se zdá, že tomuto oboru rozumí kdekdo. Jak to vnímáte vy jako nezpochybnitelný odborník?

Energetika ze své podstaty patří mezi strategické oblasti a každý stát by si ji měl doslova hýčkat. Nejen českým problémem je nicméně to, že se k energetice rádobu zasvěceně vyjadřují i ti, kteří ji vůbec nerozumějí. V Pražské plynárenské jsem tohle zažil mockrát: politici dosadili do holdingové struktury například divadelního režiséra z Českých Budějovic (Piráta), který odmítal vzít v úvahu jakákoli fakta. Snažil jsem se mu mezi čtyřma očima – hodinu a půl – vysvětlit podstatné záležitosti svého oboru, ale neuspěl jsem. Ten člověk měl svoji utkvělou ideologickou představu a zásadně nesouhlasil s jakýmkoli mým argumentem. Což je problém i na úrovni státu. Mnoho lidí chce realitu vidět jinak, než jaká je ve skutečnosti. Energetika by však měla být primárně odbornou záležitostí.

Mnoho lidí je přesvědčeno o tom, že příčinou nedávné energetické krize, která se podepsala na rekordní inflaci, je Putin a ruská vojenská agrese proti Ukrajině. Je to skutečně tak, nebo je to příliš černobílý pohled na celou problematiku?

To je úplně černobílý pohled, protože problémy začaly mnohem dříve. Válka na Ukrajině problémy ohledně energetiky akcelerovala, to ano, ale fundament celého problému je úplně někde jinde. Zcela zásadním faktorem, který nastartoval tyto problémy, je zcela chybná politika EU, která začala v roce 2006 tzv. unbundlingem, který oddělil přenosové soustavy (oddělení přepravních cest – plynovody, přenosové sítě) a komodity (elektrická energie a plyn).

Tady se strašně dlouho do energetiky pořádně neinvestovalo. Místo toho se rozmohlo obchodování s energiemi jako nějaký kult, který vše vyřeší. Toto – nebojím se to říct – veksláctví je navíc opentleno příšernými bláboly různých poradců politiků. Já těmto lidem říkám ‚gážisté‘. Musejí si zasloužit svoji mzdu, takže i ryze odbornou problematiku ‚okecávají‘. Pak to tady vypadá tak, jak vypadá. Nejhorší je, že politici těmto svým poradcům velmi naslouchají a pak jejich moudra papouškují. Když si pustíte nějaký vládní projev, uslyšíte podobná klišé. Žádná odbornost, žádná vize dlouhodobého odborného řešení.

Zdá se však, že největší cenový šok mají energie za sebou a postupně se vracíme do normálu. Nebo ne?

Jde „pouze“ o pokles z extrémních hodnot na stále vysoké. Nemá cenu si nic nalhávat; energie budou už jen dražší. Důvodem, je že jsme se úplně odstříhli od levných zdrojů, od jádra a uhlí. V podstatě platí, že zhruba do roku 2001 byly energie respektovaným a odpovědně vnímaným veřejným statkem. Pak už ne. Mluvil jsem o panu premiérovi a řeknu k jeho osobě ještě jedno. Můžete si najít, co prohlásil loni v létě. Tehdy řekl, že nikdo nebude platit násobky za energie. Já platím trojnásobek, mnoho lidí i pětinasobek. Poradci Petra Fialy tenkrát asi něco špatně spočítali.

Tyto turbulence a naprostou nekonzistentnost odnášejí nejen domácnosti, ale samozřejmě i firmy. Průmysl musí plánovat na dlouho dopředu, potřebuje vědět, kolik ho budou stát klíčové komponenty včetně energií. Místo toho firmy a podnikatelé poslouchají od politiků sliby a pohádky.

Česká vláda pracuje na nové energetické koncepci, která kopíruje evropské snažení o dosažení uhlíkové neutrality. Jde podle vás o správný směr?

Ten směr je naprosto špatný, ale my nemůžeme jinak. Česká republika je nedílnou součástí evropského prostoru a Evropské unie, což znamená mimo jiné to, že energetická koncepce je prostě daná. Česká republika není v pozici Francie, která si chce, a může, energetické záležitosti řešit na národní úrovni. Naše země není v EU tak významným hráčem jako Francie. Francouzi, stejně jako Češi, mají spotřebu elektřiny zcela pokrytou z vlastních zdrojů – jak známo, francouzská síť jaderných elektráren je jednou z největších na světě.

My si hlavně nesmíme nechat vzít čili zakázat od EU náš energetický mix. K němu významně patří i uhlí. Pokud bychom měli naslouchat zeleným extrémistům a uhelné elektrárny jsme úplně odstavili, tak bychom teprve viděli, co by to udělalo s cenami a s dostupností elektřiny. Navzdory politickým proklamacím je v nedohlednu výstavba dalších jaderných bloků. Jen připomenu, že výstavba jaderného bloku trvá deset let. Řešením by byly plynové elektrárny, ale k tomu potřebujeme souhlas (notifikaci) z EU. Jak vidíte, bez uhelných elektráren se ještě dlouho neobejdeme, a kdo tvrdí že ano, je šílenec.

S tímto úzce souvisí také emisní povolenky. Nebude právě stále rostoucí hodnota emisních povolenek postupně likvidovat konkurenceschopnost spalování uhlí, čímž se vytvoří prostor pro energii z obnovitelných zdrojů?

Emisní povolenky jsou něco, co kritizuji už strašně dlouho. Platnost emisních povolenek bych okamžitě pozastavil, protože při vysokých cenách ztrácí svůj význam – kromě toho, že jsou přímým příjmem EU. Kapři si ale svůj rybník nevypustí, že. Když se podíváte, jak se ke své energetice staví v Polsku a jak servilně naši politici, říkáte si, kam jsme to dospěli. V Polsku chápou, že žádné sebevíc sofistikované alternativní zdroje nemohou nahradit „tvrdou“ výrobu energií. Nadšení pro zelenou energii by přitom u politiků vyprchalo ve chvíli, kdyby na ní byla země opravdu strategicky závislá. On je rozdíl mezi tím, když se přijímají různá vágní prohlášení, jak budeme zelení a ekologičtí, a situací, kdy energie kvůli nedostatečné kapacitě výroby prostě a zkrátka dojde.

Česká republika však v tomto směru kopíruje strategické záměry Evropské unie a zelenou politiku Bruselu označovanou za Green Deal. Jak vlastně ze svého pohledu hodnotíte tyto ekologické snahy Evropské unie?

Na to už jsem vlastně odpověděl. Green Deal je samozřejmě nesmysl nejen věcně, ale i politicky. Největšími znečišťovateli jsou Spojené státy, Čína a další podobně velké země. Evropa se v celosvětovém kontextu na znečišťování tolik nepodílí. Čím dál častěji zaznívá, že Evropa je čím dál méně konkurenceschopná a že z ní bude časem už jen skanzen plný služeb pro turisty z jiných kontinentů. Nevím ale, proč by se k tomuto modelu Česká republika měla aktivně hlásit.

Přesto se hlásí. Vláda Petra Fialy se podporou evropské zelené politiky nijak netají, ale naopak jí aktivně podporuje...

Green Deal slouží hlavně k tomu, aby se přesunula aktiva, o tom jsem přesvědčen. Jinak by to zelené šílenství přece nedávalo žádný praktický smysl a bylo by jen blouzněním. Vytvoříte krizi a aktiva firem „díky“ této krizi přesunete do rukou, kam by se za normálních okolností nemohla dostat. Tak jednoduché to je. I proto říkám, že každý stát musí vlastnit strategické energetické podniky. Pamatuji si, jak jsem před časem mluvil s jihokorejským velvyslancem. Vyprávěl jsme mu, že naše přepravní soustava se nachází v zahraničí a navíc ještě v privátních rukou. Nevěřicně zíral a nezmohl se na slovo.

Kam bude směřovat evropská zelená politika, o tom do jisté míry rozhodnou také blížící se volby do Evropského parlamentu. Vidíte v nich nějakou šanci na změnu?

K moci se musí dostat nové politické strany! Troufnu si tvrdit, že zhoubná zelená politika je plně prolezlá ve všech pěti vládních stranách – tedy současná pětikoalice je pro budoucnost České republiky z hlediska energetické politiky a hlavně soběstačnosti ještě větší hrozbou než válka na Ukrajině. Jestli dovolíte malou agitaci, tak jednou z alternativ jsou v současnosti pro mě Svobodní. Místo ideologických klišé nabízejí věcný náhled na problémy včetně energetiky. Něco jako kdysi ODS, ještě než zdegenerovala do dnešní podoby.

[ZDROJ](#)